

Върху един аспект от практиката при въвеждане на литостратиграфски единици у нас

Тези бележки се ограничават само върху въпроса за образуването и въвеждането в литературата на названията (нормирането) на литостратиграфските единици в България.

В Международното стратиграфско ръководство [2], както и в статията „Литостратиграфски единици“ [1], която след 1966 г. до голяма степен играе ролята на българско ръководство, ясно са определени изискванията и препоръките за наименоването (нормирането) на официалните литостратиграфски единици. Освен географския епоним, който е задължителен, в Международното ръководство се допуска (с. 40) термин за ранга на единицата или съществително име на преобладаващия тип скала, както и на двете заедно (Gafsa Formation, Spiti Shale, Sables de Suisse, Taylor Coal Member). Допуска се също, „когато по-конкретното означаване на състава е от особена полза“, употребата на съставно съществително или на описателно прилагателно в името на официалната литостратиграфска единица (с. 43). В статията „Литостратиграфски единици“ нещата се различават с това, че са задължителни както географският елемент (под формата на прилагателно), така и съществително име за означаване на ранга на единицата. Допуска се обаче (с. 244) и допълнително качествено прилагателно, което се основава на литоложки белези, характерни за литостратиграфската единица (Тетевенска варовита свита, Ябланишки пясъчливо-варовит член).

Ясно е, че при формулирането на тези правила се е изхождало от издържалата изпитанието дългогодишна стратиграфска практика. При номинирането на литостратиграфските единици както преди, така и след изработването на национални ръководства (кодекси), доста често се е прибегвало до варианта, при който в названието на единицата се включва елемент, отразяващ литоложкия ѝ характер. В един случай това вероятно е ставало интуитивно, но в повечето е правено съзнателно, като основният смисъл на така-

ва практика е отделената единица да носи в названието си повече и по-определена информация за обекта, на който съответства. Независимо от това, дали създадената литостратиграфска единица отговаря на правилата за валидност или не, когато в названието си тя включва освен географския елемент и прилагателно или съществително, отразяващо литоложкия ѝ характер (или доминиращия литоложки тип), тя има по-голяма определеност и конкретност. Дори за непознатия със стратиграфията на дадена страна термин като Taylor Coal Member, Nevada Limestone, Брестнишка варовикова свита или Брестнишки варовици, Лакатнишка варовикова свита или Лакатнишки варовици, Белоградчишки пясъчници, Тръмбешки мергели, Ветрилски мергели и т. н. ще носят повече информация, отколкото Taylor Member, Nevada Formation, Брестнишка свита, Лакатнишка свита, Белоградчишка свита (евентуално), Тръмбешка свита, Ветрилска свита (евентуално).

Практиката при номинирането на литостратиграфските единици у нас, особено след 1966 г., показва една определена тенденция за употреба само на географски епоним и съществително име за ранга на официалната литостратиграфска единица. Някъде това се налага от литоложки характер на геоложкото тяло, на което тя съответства, и е неизбежно например, когато се касае за вертикално редуване или бързи хоризонтални преходи на няколко литоложки типа. Много често обаче става дума за геоложки тела, които са еднородни по литоложки състав и дори популярни не само в геолошко, но и в географско отношение. В тези случаи се получава едно с нищо неоправдано „зашифроване“ (терминът може да се употреби и без кавички) на реален обект под название, което само по себе си говори много малко или почти нищо. Понякога този аспект на въвеждането на литостратиграфските единици дори не може да се долови от тези, които ги отделят и въвеждат в литературата. Работата е там, че това са

почти винаги специалисти, които познават до подробности стратиграфията на изследваните обекти. Когато създават и публикуват нови единици, тези специалисти са на ясно какво се крие зад названието независимо от неговата форма. Впоследствие обаче тези единици са използвани, коментирани, цитирани и т. н. не само от стратиграфи, но и от литолози, тектоници, геолози-картировачи и производственици, от специалисти както с висше геолошко образование, така и от техници-геолози и колектори, от минни инженери и строители, мелиоратори и др. За всички тях, незапознати с конкретната стратиграфия, едно такова название няма да носи никаква информация. Особено осезаем е този информативен аспект на номинирането на литостратиграфските единици при обучението на студентите в геоложките специалности (по геология на България, регионална геология, исторична геология и др.). От друга страна, достатъчно е например литостратиграфските единици, отде-

лени досега у нас в триаса и юрата на Западните Балканиди, да носят в названието си елемент от литологията, за да може всеки, който е запознат дори само с названията им, да придобие една, макар и обща представа за литоложкия характер и скалната последователност на тези системи в споменатия район.

Не считам, че това е единственият и дори най-важният въпрос от практиката на въвеждане и номиниране на литостратиграфските единици у нас. Истина е обаче, че въпросът има научноинформативно, познавателно и чисто практическо значение. Поради това в бъдещото Национално стратиграфско ръководство (или кодекс) трябва не само да допусне номинирането на литостратиграфските единици у нас с помощта на прилагателно или съществително име, отразяващо литоложкия характер, но и да се препоръча това на българските геолози.

Г. М а н д о в

Л и т е р а т у р а

1. Н и к о л о в, Т., И. С а п у н о в, Ю. С т е ф а н о в, Я. Т е н ч о в и Х р. Х р и с ч е в. Литостратиграфски единици. — *Сп. Бълг. Геол. д-во*, 3, 1966, 233—247.
2. *International Stratigraphic guide. A guide to stratigraphic classification, terminology and procedure by international Subcommission on Stratigraphic Classification of IUGS Commission on Stratigraphy*, Hollis D. Hedberg, Editor, 1976